

de ♀♀ maakten dan van tijd tot tijd curieuze slingerbewegingen met 't achterlijf, misschien om de aandacht der ♂♂ tot zich te trekken, want op elke beweging, welke dan ook, werd onmiddellijk door de ♂♂ gereageerd. In samenhang hoop ik hierop later uitvoerig terug te komen."

Het is mij in Oisterwijk opgevallen, dat slechts zeer bepaalde plaatsen door *fusca* als overwinteringsterrein worden gebruikt; men zou bijna kunnen zeggen, dat bij elk ven, waaraan *fusca* voorkomt, een bepaald overwinteringsterrein in de buurt ervan is aan te wijzen. Voor het Achterste Goorven vond ik een dergelijke plek ten zuiden hiervan, door een dennenbosch gescheiden van het water. Voor het grootste gedeelte is het begroeid met *Calluna*, waarin verspreid jonge dennen, eikestruiken en berkenhout voorkomen. (Zie fig. 1.) Hierdoor loopten verscheidene ondiepe greppels bijna geheel met hei dicht begroeid. Het geheel is omgeven door dennenbosch, wat aan de zuidzijde nog het jongst en het laagst is.

Zoowel in het najaar als voorjaar trof ik op deze plaats *S. fusca* telkenjare in groot aantal aan en op geen enkele andere plek in den omtrek vermocht ik dit diertje zoo veelvuldig aan te treffen.

Hoewel dus de juiste wijze van overwintering voor deze soort nog niet bekend is, mogen we toch met een groote mate van waarschijnlijkheid het vermoeden uitspreken, dat het op de wijze, zooals dat voor *paedisca* is waargenomen zal geschieden. Ik hoop, dat de naaste toekomst deze veronderstelling zal kunnen bevestigen.

(Wordt vervolgd.)

D. C. GEIJSKES.

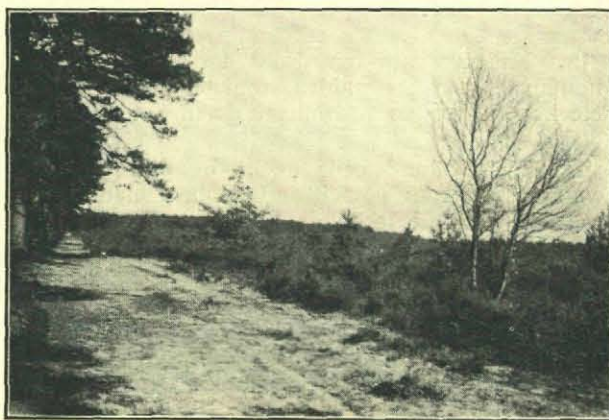

Fig. 1. Overwinteringsplaats van *Sympecma fusca* Vanderl. bij Oisterwijk.

Foto v. D. SCHRIJVER.

DE GRAAFWESPEN VAN NEDERLAND.

(Vervolg van pag. 31.)

V. LINDENIUS. 1)

♂

1a. De afzonderlijke vlagleden zijn in hun midden (aan de onderzijde) dikker dan aan hun einden. Kaken zwart. Grondlid der sprieten zwart of alleen aan 't eind geel. Midden-schenen aan het eind met lange wimperharen, middenmetatarsus aan de basis eveneens. Pronotum en schouderbultjes bijna steeds geel geteekend. Alle schenen van boven geel. 5—7 mM.

36. *C. albilabris* F.

b. De afzonderlijke vlagleden in hun midden niet dikker dan aan hun einden . . 2

2a. 6—7 mM. Middenveld van het middensegment in de lengte gestreept. Zijden van het middensegment dicht en zeer fijn in de lengte gestreept. Achter de schouderhoeken een krachtig kegelvormig uitsteeksel. Kaken grootendeels geel. Wangen met goed ontwikkelde doorn. Pronotum meestal met gele streepjes.

37. *C. Panzeri* v. d. L.

1) Groep IV *CROSSOCERUS* s. KOHL. in een volgend nummer!

b. 3.5—5 mM. Middenveld van het middensegment minstens in het midden glad en glimmend. Zijden van het middensegment glimmend, hoogstens met enkele strepen. Achter de schouderhoeken hoogstens een nietig uitsteeksel. Wangen met kleinen doorn, of deze ontbreekt geheel. Kaken donker, boven min of meer geel. Pronotum meestal geheel zwart.

38. *C. armatus* v. d. L.

♀

1a. Kaken zwart, ten deele donker bruinrood. Grondlid der sprieten en vlag zwart. Middenveld van het middensegment in de lengte grof gerimpeld. Borststuk nergens geel geteekend. Pooten zwart, alleen de knieën en de voorzijde der vóórschenen geel. 6—9 mM.

36. *C. albilabris* F.

b. Kaken bijna steeds geel. Grondlid der sprieten geheel of gedeeltelijk geel, vlag zwart of zwart en aan de onderzijde geel tot roestkleurig. Borststuk zeer zelden geheel zwart, minstens de schouderbultjes geel. 2

2a. Zijden van het middensegment dicht en fijn in de lengte gestreept. Middenveld grof in de lengte gestreept, soms zelfs rimpelig geplooid. Midden- en achtermetatarsus normaal. Vlag ook aan de onderzijde zwart. Aan het borststuk zijn meestal het pronotum, de schouderbultjes en soms ook het schildje geel geteekend. 6—8 mM.

37. *C. Panzeri* v. d. L.

b. Zijden van het middensegment niet gestreept. Middenveld minstens in 't midden glad en glimmend. Vlag aan de onderzijde geel tot roestkleurig. Metatarsus der midden- en achterpooten (van terzijde beschouwd) iets verdikt. Grondlid zelden geheel geel, meestal achter bruinachtig. Borststuk zelden geheel zwart, geel geteekend kunnen zijn de schouderbultjes, het pronotum en het schildje. 4.5—6 mM.

38. *C. armatus* v. d. L.

Fig. 197.
Middenpoot van
C. armatus ♀.

VI. ENTOMOGNATHUS.

Slechts één soort inlandsch, die door de behaarde oogen (15 X) en de aan de basis uitgerande kaken met geen andere *Crabro* te verwarren is.

♀ Pygidiaalveld driehoekig. Eindtergiet donker roodbruin. Geel zijn: het grondlid der sprieten aan de voorzijde, meestal de schouderbultjes; zelden zijn het schildje en het pronotum geel geteekend. Vóór- en middenschenen (behalve aan de onderzijde) en achterschenen gedeeltelijk geel. 4—6.5 mM.

♂ Pygidiaalveld aan 't eind recht afgesneden, dus trapeziumvormig. Eindtergiet donker roodbruin. Vlagleden aan de onderzijde geelachtig, meestal ook een geel vlekje aan de basis der kaken juist voor de uitranding. Voorheupen aan de binnenzijde geel. Voor- en middendijen boven geel met zwartachtige lengtestreep. Schouderbultjes geel. 3—5 mM.

39. *C. brevis* v. d. L.

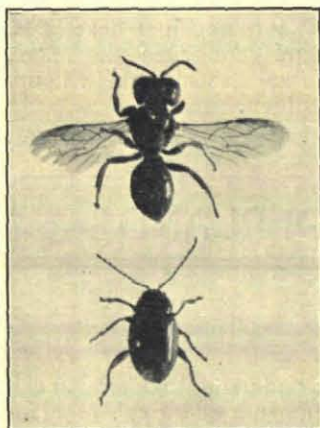

Fig. 197a. *C. brevis* met prooi,
Crepidodera ferruginea Scop.

VII. RHOPALUM.

♂

1a. De radiaaldwarsader vormt met de radiaalader een bijna rechten hoek (fig. 200). Enkele vlagleden onregelmatig gevormd. Kop tusschen de sprieten met een uitsteeksel. Metatarsus der voorpooten een weinig verbreed. 2

b. De radiaaldwarsader vormt met de radiaalader een stompen hoek ($\pm 120^\circ$). Vlagleden regelmatig, alleen het vijfde aan de onderzijde zeer flauwtjes uitgerand. Kop tusschen de sprieten zonder uitsteeksel. Het rood op het achterlijf is meestal tot het derde segment beperkt. Tarsen der voor- en middenpooten wit, achtertarsen bruinachtig. 5—7 mM.

40. *C. clavipes* L.

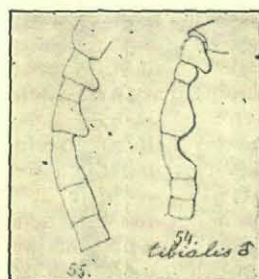

Fig. 198. Vlagleden van *C. Kiesenwetteri* ♂ en *C. tibialis* ♂.

2a. Meestal de vlagleden 6, 8 en 10 wit. Voor de uitranding der vlagleden zie fig. 198. Metatarsus der middenpooten in 't midden sterk verbreed (fig. 199). Achterschenen grootendeels bruin, aan de basis een gele ring. 6—7.5 mM.

41. *C. tibialis* F.

b. Geen vlagleden wit. Uitranding der vlagleden zie fig. 198. Metatarsus der middenpooten niet verbreed, de drie volgende leden verbreed en zwart-wit geteekend. Achterschenen zwart, aan de basis een gele ring. 4.5—6 mM.

42. *C. Kiesenwetteri* A. MORAW.

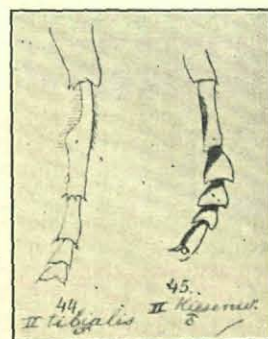

Fig. 199. Middenpoot van *C. tibialis* ♂ en *C. Kiesenwetteri* ♂.

1a. De radiaaldwarsader vormt met de radiaalader een bijna rechten hoek. Pygidiaalveld glimmend, aan de zijden scherp gerand 2

b. De radiaaldwarsader vormt met de radiaalader een stompen hoek ($\pm 120^\circ$). Pygidiaalveld mat, alleen achteraan en slechts zwak gerand. Kaken geheel wit, alleen de uiterste top bruinachtig. Tarsen der voor- en middenpooten wit, achtertarsen bruinzwart. Achterschenen zwart met breeden witten ring aan de basis. 6—8 mM.

40. *C. clavipes* L.

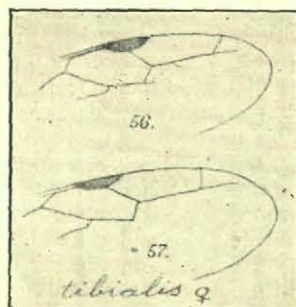

Fig. 200. Radiaalcel van *C. clavipes* en *C. tibialis*.

2a. De clypeus eindigt in het midden spits. Het prosternum eindigt aan de zijden in een doornachtig uitsteeksel. Kaken geel, aan de basale helft zwart. Schouderbultjes meestal geel. Achterschenen driekleurig: wit-zwart-rood. 7—9 mM.

41. *C. tibialis* F.

b. Clypeus aan 't eind in 't midden recht afgesneden. Het prosternum eindigt aan de zijden niet in een doornachtig uitsteeksel. Kaken geel. Schouderbultjes zwart. Achterschenen tweekleurig: geel-zwart. 4—6 mM.

42. *C. Kiesenwetteri* A. MORAW.

(Wordt vervolgd).

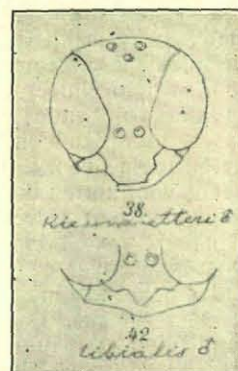

Fig. 201. Clypeus van *C. Kiesenwetteri* en *C. tibialis*.

B. E. BOUWMAN, Bilthoven.

INTERNATIONALE NATUURBESCHERMING.

HET denkbeeld is reeds oud; de organisatie vormt zich pas in dezen tijd, is eigenlijk in dit jaar eerst goed begonnen. In 1913 leek het ideaal op grootsche wijze verwezenlijkt te worden. De Zwitsersche regeering noodigde alle staten uit, om gedelegeerden naar Bern te zenden, die daar zouden trachten, een instelling te vormen tot „Protection mondiale de la nature”. Inderdaad heeft dat Congres plaats gehad,